

ПОБИЈАЊЕ ПРАВНИХ
РАДЊИ СТЕЧАЈНОГ
ДУЖНИКА

Татјана Ђурица
судија Врховног суда

АПСОЛУТНО НИШТАВИ ПРАВНИ ПОСЛОВИ

(не могу се раскинути, не могу се поништити нити бити предмет побијања осим под условима из одредбе чл.103 ст. 2 и чл. 106 ЗОО). Они протеком времена на могу постати пуноважни.

О ништавости суд води рачуна по службеној дужности.

На ништавост се може позивати свако заинтересовано лице.

Ови послови елиминишу се из правног промета деклараторном тужбом.

Право на подношење тужбе не застарева.

РЕЛАТИВНО НИШТАВИ ПРАВНИ ПОСЛОВИ:

Ако га је закључила страна ограничено пословно способна или је приликом закључења постојала мана воље или у другим случајевима које закон предвиђа.

Ови уговори могу бити поништени у оквиру прописаног рока (1г од сазнања за разлог рушљивости односно престанка принуде и 3г од закључења)

О разлозима рушљивости не води се рачуна по службеној дужности а утврђење рушљивости може захтевати само уговарач на чијој страни је разлог рушљивости.

Они су пуноважни све док за правноснажно не пониште.

Рушљиви уговори се могу раскинути, могу се побијати.

Захтеву за поништај одговара преображајна тужба.

ВАНСТЕЧАЈНО ПОБИЈАЊЕ

Сваки поверилац чије потраживање је доспело за исплату и без обзира када је настало може побијати правну радњеу свог дужника када је предузета на штету поверилаца.

Предузета је на штету поверилаца уколико услед њеног извршења нема довољно средстава за намирење поверилаца.

Опште претпоставке: инсолвентност дужника, дужникова правна радња, оштећење поверилаца том радњом и да се побијањем омогућава намирење.

Посебни услови зависе од тога да ли је посао теретан или не.

Теретни се може побијати ако је у време располагања дужник знао или могао знати да наноси штету повериоцима и ако је трећем лицу то било или морало бити познато.

Знао или могао знати – несавесност дужника.

Знао – намера

Могао знати – одсуство дужне пажње.

Код бестеретних послова и са њима изједначеним правним радњама сматра се да је дужник знао или могао знати да предузетим радњама наноси штету повериоцима и код ових радњи се не тражи да је то трећем било или могло бити познато.

Активно легитимисан је поверилац који испуњава услове а пасивно легитимисан је сауговарач дужника.

Усвајањем захтева радња губи дејство само у односу на тог повериоца и у мери која је потребна за његово намирење.

Циљ стечајног побијања је увећање масе из које се намирују повериоци.

Побијање доприноси остварењу начела стечајног поступка и то:

- начела заштите стечајних поверилаца (колективно и сразмерно намирење)
- начела једнаког третмана и равноправности поверилаца

Побијају се радње (активне радње, правни послови али и пропуштања) **стечајног дужника**, што значи да ове врсте побијања нема уколико не постоји стечајни дужник.

(Уколико дође до обуставе стечајног поступка због продаје стечајног дужника легитимисана је стечајна маса.

У случају закључења поступка стечаја или обуставе због ситуације да постоји само један поверилац немамо странку која је легитимисана за побијање.)

За свако побијање потребно је да буду испуњени:

- предуслови

- општи услови

- један од основа побијања

- рокови побијања

Предуслови

- Пуноважност правног посла
- Недостатак средстава за намирење поверилаца

(Претпоставка је да стечајни дужник нема довољно средстава за намирење поверилаца, а она произилази из постојања стечајног разлога. Супротно доказује противник побијања)

Рокови побијања

Побијати се могу правне радње и правни послови стечајног дужника и то од дана отварања поступка стечаја до дана одржавања рочишта за главну деобу.

(Ово је рок за подношење тужбе!)

Општи услови

Побија се радња стечајног дужника, активна или пропуштање, која је предузета пре отварања стечаја којом се

- 1) Нарушава равномерно намирење или
- 2) Оштећују повериоци или
- 3) Погодују повериоци

Побијати се могу и правне радње на основу којих је донета извршна исправа или су предузете на основу исте или у поступку принудног извршења, ако испуњавају општи услов.

У случају успешности овог побијања престаје дејство извршне исправе према стечајној маси.

Не могу се побијати пригодни, уобичајени дарови, издвајање у хуманитарне сврхе и слично, ако су били у сразмери са финансијским могућностима дужника у време када су предузете.

Основи побијања

- Уобичајено намирење
- Неуобичајено намирење
- Непосредно оштећење
- Намерно оштећење

Уобичајено намирење

1)

- Радња предузета шест месеци пре подношења предлога
- Истом се пружа намирење или даје обезбеђење у складу са садржином права повериоца
- Дужник је био неспособан за плаћање а поверилац је то знао или морао знати

2)

- Радња је предузета после подношења предлога
- Поверилац је знао или морао знати за неспособност плаћања или да је поднет предлог за стечај

Претпоставка испуњености субјективног елемента постоји ако је поверилац знао за околности из којих се на несумњив начин може закључити да је стечајни дужник неспособан за плаћање, нарочито ако му је рачун непрекидно блокиран 30 дана или ако је поднет предлог за стечај.

Неуобичајено намирење

- 12 месеци пре подношења предлога за стечај
- Поверилац је примио намирење или је добио обезбеђење које уопште није имао право да тражи или је имао право али не на начин и у време када је оно предузето.

Непосредно оштећење

- 1) Предузета шест месеци пре подношења предлога за стечај а стечајни дужник је био неспособан за плаћање што је сауговарач знао
- 2) Предузета после подношења предлога за стечај а сауговарач је знао или је морао знати да је стечајни дужник неспособан за плаћање или да је стављен предлог за покретање стечајног поступка.

3)

Ако је предузета радња или је извршено пропуштање услед којег стечајни дужник губи своје право или због које своје право не може да оствари, у року од шест месеци пре подношења предлога за стечај.

Намерно оштећење поверилаца

Правни посао или правна радња предузети у периоду пет година пре подношења предлога за стечај, са намером оштећења једног или више поверилаца, могу се побијати уколико је сауговарач знао за намеру стечајног дужника.

Знање намере стечајног дужника од стране сауговарача се претпоставља ако је сауговарачу било познато да стечајном дужнику прети неспособност плаћања или се радњом оштећују повериоци или се ради о радњи, односно правном послу без накнаде или уз незнатну накнаду

Радње побијања

Побијање се врши тужбом.

Побијање се може вршити и противтужбом и приговором у парници у ком случају не важе рокови из члана 119. став 4. Закона о стечају.

Странке у поступку побијања

Тужбу за побијање могу поднети стечајни дужник и повериоци – један или више њих.

Противник побијања, тужени, је увек сауговарач стечајног дужника из правног посла који је закључио са стечајним дужником или према коме је правна радња предузета.

Стечајни дужник је увек странка у поступку било на активној било на пасивној страни.

Противник побијања може бити и правни следбеник сауговарача уколико је знао за **чињенице** које представљају **разлог** побијања или уколико се ради о радњи или правном послу предузетом **без накнаде или уз незнатну накнаду**.

Немогућност побијања

Не могу се побијати правни послови и радње предузете ради:

- 1) настављања послова по отварању стечаја,
- 2) исплате по меницама или чековима које је друга страна морала да прими да не би изгубила право на регрес према осталим меничним садужницима,
- 3) узимање кредита или зајма и давање обезбеђења за такав кредит или зајам од стране стечајног управника у смислу члана 27. став 2. Закона о стечају или као мере правноснажно потврђеног плана реорганизације, уколико након обуставе тог стечајног поступка дође до поновног отварања поступка стечаја.

4) Правна радња уобичајеног или неуобичајеног намирења не може се побијати уколико је у кратком периоду након што је предузета стечајни дужник примио једнаку противвредност као противнакнаду од лица у чију корист је радња која је предмет побијања предузета.

5) Радња уобичајеног, неуобичајеног намирења или непосредног оштећења не може се побијати уколико је предузета пре подношења предлога за стечај у вези са испуњењем финансијске обавезе из уговора о финансијском обезбеђењу и ако је у складу са пословном праксом.

Последице побијања

Уколико је правни посао или радња успешно побијен, престаје дејство исте према стечајној маси, па је противник побијања дужан да врати стечену имовинску **корист** у стечајну масу.

Накнадна пријава

Након што врати стечену имовинску корист у стечајну масу противник побијања може **накнадном** пријавом да пријави своје потраживање.

Рачунање рокова

Рокови који се рачунају уназад рачунају се до дана у месецу који одговара дану подношења предлога.

Као датум закључења правног посла или предузимања радње рачуна се дан када су испуњени законски услови за пуноважност тог посла.

Хвала на пажњи!